

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. De Somno, & Vigilia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

pulis adherent, cum hanc ob id ipsum natura brutis concesserit, ut loca ante cognita possint adire, bona sequi, fugere mala; sunt etiam aliqua, quæ licet locum mutant, memoriâ tamen carent, ut culices, & similia, & quidam vermes, qui hinc inde vagantur, nec ad certum locum venire deprehenduntur.

Quæres 7. Quare quædam bruta, ut canes, equi &c. multò melius recordantur viarum, diverticulorum &c. quàm homines? Respondeo, quia bruta dum pergunt aliis rebus sensum non distrahunt, sed totam vim in iis, quæ intuentur percipiendis occupant, & sic firmissimè eam retinent, eadem ratio est de hominibus agrestibus, qui ad brutorum genium accedunt.

Cur canes excellant.

Quæres 8. Cur Melancholici sint diuturnæ memoriæ? Respondeo, quia serius, aut lentius apprehendunt, ideoque altius insigunt.

IX.

Quæres 9. Quare, qui noctes ducunt insomnes, minoris sint memoriæ? Respondeo, quia humores, qui somno erant absumendi, congruam organi siccitatem impediunt.

Quæres 10. Quare illorum, quæ amamus, difficilius obliviscamur? Respondeo, quia de illis assiduè cogitamus.

Quæres 11. Quare Ebrii, læti, & timore exterriti ægrè recordentur? Respondeo, quia vehemens spirituum motus, & agitatio imaginem impressionis impediunt. In timore autem percussis alia est ratio, quia concurrentibus ad præcordia spiritibus partes cerebri, in quibus memoriæ officina est, condensantur, & sic minus capaces imaginum inventiuntur.

X.

Ebrii cur male recordentur.

QUÆSTIO II.

De Somno, & Vigilia.

Quandoquidem Somnus est privatio vigiliæ, & omnis privatio per formam, quam negat, definitur, & innotescit, acturus de somno, hic aliquid de vigilia præmittam: Vigilia est omnium sensuum externorum, aut saltem aliquorum solutio, & libertas. Somnus autem est ligatio regulariter omnium sensuum externorum ad animalium salutem instituta. Dixi sensuum externorum, quia dum homo dormit, non est opus, ut potentia internæ ejus ligentur; dixi ad animalium salutem &c. quia cum sensus morbi alicujus vi feriantur, ut accidit Epilepticis, id est, qui deliquium animi patiuntur, qui aliquando in somno quietantur. Cum igitur somnus sit ligatio sensuum externorum, videre oportet, quidnam eam ligationem causet; & in primis certum est, nullum sensum in actione versari absque ope spirituum à cerebro influentium; si igitur hujusmodi spirituum communicatio inhibeatur, necessarium erit, omnium sensuum functiones intermitteri, & sic somnum causari, nam proxima, & immediata causa efficiens somni est impeditio defluxus spirituum animalium à cerebro ad sensus externos: Unde Aristoteles hic ait: Somnum esse impotentiam sentiendi, causam verò vigiliæ esse oblationem talis impedimenti, & communicationem spirituum animalium. Multipliciter autem hæc spirituum defluxus impediti potest; primò ex ascensu vaporum, & quarundam fumositatum ex crudis cibis causatarum, quæ ascendentes ad cerebrum, ab eodem in frigidantur, & in crassantur, unde meatus omnes præcludunt. Secundò ex fatigatione nimia corporis, in qua spiritus

I. Vigilia describitur, & somnus.

IV. Etiam pisces habent.

Quæres 2. An pisces habeant memoriâ? Philo Judæus de mundi opificio agens, propterea Deum animalium creationem à piscibus inchoasse ait, quia cum servare ordinem voluit, quem in suis operationibus secutura esset imposterum natura, qui incipiens à vilioribus desit in præstantissima omnium creatura, homine scilicet, quem ad sui efformavit similitudinem, negat ideo in piscibus dari memoriâ. Respondeo tamen affirmativè. Probat ex indicis memoriæ in piscibus deprehensis, narrat enim Plinius lib. 9. hist. natural. de Delphino, qui Musicâ evocatus, & quocunque diei tempore in clamatus à puero, quamvis occultus, & abditus ex imo advolat, pastasque à puero, dorsum assidenti præbebat, per mare ludentem portabat; & eundem revehebat, quod sane non nisi ex memoria faciebat. Ratio etiam suadet supra insinuata, nam memoria, ut dixi, ob id à natura indita est, ut animantes ad definita loca ad commodi alicujus gratiam se conferant, certum autem est pisces in eisdem speluncas, eademque domicilia statim temporibus se abdere, indeque egressas eadem rursus repetere.

V. Occipitium est organum memoriæ.

Quæres 3. Quodnam sit organum memoriæ sensitivæ? Respondeo posteriorem partem capitis, quæ occipitium vocatur. Probat, quia læsâ illa parte, offenditur memoria, & percussus eo loco incipit rerum oblivisci. Secundò dum recordari aliquid volumus, naturâ quasi docente occipitium fricamus, ut memorandi vim excitemus, & acuamus.

VI.

Quæres 4. Quare eorum, quæ in somniis apprehendimus, facilè obliviscamur? Respondeo, quia tunc facultas memorandi remissè operatur, similiter & alii sensus, qui in memoriâ agunt.

VII. Quare ingenii pars sepe sunt memoria.

Quæres 5. Quare non iidem & ingeniosi sint & bonæ memoriæ, sed e contra sæpe accidit, ut qui tenacioris sunt ingenii, minus celeri polleant memoriâ, & qui tenacioris sunt memoriæ, minus celeri polleant ingenio? Respondeo, quia ingenii præstantia consistit in celeritate quadam mentis, & facilitate ad ratiocinandum, inveniendum, & demonstrandum, hæc autem celeritas pendet ex acumine, & promptitudine internorum sensuum, præsertim facultatis cogitatricis. Durities autem cerebri, quæ inflexibilis est, facit, ut idola rerum tenacius adherant, & sic celeritatem cogitatricis potentia cohibent, & domant, unde idem, quod memoriâ diuturnam reddit, ingenium habet.

VIII.

Quæres 6. Quare integræ quædam nationes memoriâ parum valent? Respondeo id provenire à Solis, astrorumque dispositione, unde Thebani ingenio tardi, Athenienses verò subtili traduntur.

Spiritus vitales consumuntur, & sic potentia externa manent viribus destituta, donec alii spiritus generentur, hinc est causa somni, & quidem finalis etiam hæc est, ut spiritus reparentur, & conserventur.

II.
Somnus competit omnibus animalibus.

Quæres: An omnibus animalibus somnus conveniat? Respondeo affirmativè, suadet hoc communis eorum necessitas, communis Philosophorum autoritas, Plin. lib. 10. histor. natur. cap. 25. qui etiam aquatilia, ut balænas, delphinosque ita dormire dicit, ut etiam stercentes audiantur.

III.
Prius vigilia quam somnus competit.

Quæres 2. An prius conveniat homini somnus, quam vigilia? Respondeo homines dum habent talem dispositionem, ut habeant sensus externos formatos prius vigilare, quam dormire. Ratio est, quia nil implicat, quominus sentire possint, si ipsis objectum applicetur sensibile, antequam autem habeant sensus sic efformatos, nec dormiunt nec vigilant, quia non habent ligamen, nec solutionem sensuum externorum, cum non habeant ipsos sensus formatos, vigilia enim, & somnus sunt affectiones animalium sensus sic efformatos habentium.

IV.
Fuisse in statu innocentie.

Quæres 3. Utrum in statu innocentie fuisset somnus? Respondeo eum, qui ex lassitudine, aut morbo oriretur negativè; quem verò pura, & suavis evaporatio alliceret, affirmativè. Ratio primi est, quia talis somnus defectum argueret, qui ibi non fuisset. Secundi, quia hæc est genuina, & naturalis animalis proprietas.

V.
Causa excitationis.

Quæres 4. Quomodo animal expergiscatur, & cesset à somno? Respondeo animal dupliciter cessare à somno, vel sponte, vel vi, vel interpellatione; prior excitatio tunc fit, dum digestio vi naturalis caloris, qui se ad id collegerat, peracta est, tunc enim spiritus robustiores ad externa membra, & organa diffunduntur: Vel universalis ratio est, quia panduntur meatus, per quos spiritus animales à cerebro transeunt ad sensus externos, panduntur autem tunc, quando vapores, qui meatus occludebant, calore consumuntur.

VI.
Dormientes ambulantes.

Quæres 5. An verum sit, quod dormientes aliquando ambulent, disputent, loquantur &c. Respondeo fide authorum dignorum affirmativè, de pluribus namque referunt, qui ex lecto, in quo dormiunt, sese erigunt, vestiunt, ac alio se conferunt, cum tamen aliis appareant dormire, & ipsi postea nullius recordentur actionis; hoc supposito quaeritur, an tales censentur dormire? Respondeo ex suppositione, quod somnus sit ligamen omnium sensuum externorum eos non dormire, quia ad minus in eis sensus tactus est solutus, nec enim aliàs possent se vestire, & cætera facere; dicuntur ergo dormire in largiori aliqua acceptione, quatenus scilicet major pars sensuum est ligata.

VII.
Cur gallus noctu canter.

Quæres 6. Quare gallus gallinaceus circa medium noctis evigilet, & canter? Respondeo id provenire ab indita vi ipsius, quod autem canter, ratio est, quia quiete recreatus, & satiatus signum lætitiæ cantu ostendit.

Quæres 7. Cur supra dextrum latus facilius soporemur? Respondeo ex Aristotele hic quia magis pars dextra quiescit, & immota manet, quæ diuturno tempore magis fuit fatigata, quam sinistra.

Quæres 8. Cur Musica jucunde ad somnum alliciat? Respondeo, quia anima ad cantus intenta reliquorum sensuum quasi obliata spiritus vitales ad eorum officinas mittere desinit, qui sic destituti ligantur, & soporantur.

Quæres 9. Cur ii, quibus venæ non apparent, somniculosi sint? Respondeo, quia per venas angustas, quales hi habent agrè humor à cerebro descendens effluit, sed in ipsis diu insistit, somnumque protrahit, non secus ac per fistulas graciles aqua guttatim, & lente decurrat, per amplas celeriter elabatur.

QUÆSTIO III.

De somniis, & divinatione per somnia.

Somnia sunt affectiones concomitantes somnum, ideo eo explicato, ad somnia hic gressum facio, describitur autem à Philosopho hic, quod sit phantasma apprensus in somno; seu apprehensio phantasmatis nobis dormientibus occurrentis; pro quo adverti in somno non semper sensum internum ligari, nisi quando est vehemens humorum copia, ut omnino spiritus animales obruantur; quando igitur sensus internus liber manet, tunc potest operari circa phantasma, quæ sunt species rerum ab externo sensu cognitarum, in potentia phantastica reservatæ, & hæc sensatio phantasmatum facta in somno somnium dicitur, convenitque omnibus animalibus. Qui plures sensus internos admittunt, multum laborant, in quam potentia somnium sit collocandum, ego quia unum tantum admitto, in eodem pono, sequitur ergo ex his dictis, quod qui caput habent multis fumositatibus repletum non possunt somnare, ut sunt pueri, infantæ, & dæm. Hæc etiam est ratio, cur initio somni non somniamus, in medio valde obscure, & in fine clare, ac distinctè, non secus ac si vigiles essemus, quia initio humores valde abundant, in medio aliquantulum vident, & in fine consumuntur. Sequitur secundò quod fortius ea somniamus, quæ firmiter per sensus externos cognoscimus, nam tunc phantasmata sunt rigidiora; somniamus item ea, quæ complexionum sunt magis conformia, sic melancholici tristitia, & horrida, cholericis bella, cædes, & ripas, phlegmatici aquas, pisces, &c. sanguinei ritus, ludos, & delectabilia.

Quantum ad divisionem somnionum, quinque genera enumerant auctores, Oraculum scilicet, Visionem, Somnium, Infomnium, & Phantasma. Oraculum dicitur esse, cum in somnis aliqua Sancta, gravisque persona eventuum aliquid, vel faciendum prænuntiat. Visionem dicunt id, quod quis somniat eo modo, quo viderat in vigilia. Somnium est, quod de gurgis tectum, quod sine interpretatione intellegi non potest. Infomnium est, quando id, quod fatigaverat vigilantem, ingerit se dormienti, verbi gratiâ, iulus, cibus, studium, &c.